

Musíte zřídit oznamovací systém

TEXT: JUDR. PETRA SOCHOROVÁ, PH.D., COUNSEL,
MGR. KATEŘINA RANDLOVÁ, ADVOKÁTNÍ
KONCIPIENTKA, HAVEL & PARTNERS, S. R. O.,
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Určitě jste zaznamenali množící se zprávy o whistleblowingu, neboli oznamování protiprávního jednání ze strany zaměstnanců. V nedávné době byl poslanecké sněmovně předložen návrh zákona o ochraně oznamovatelů z dílny Ministerstva spravedlnosti ČR. Na základě tohoto návrhu bude většina zaměstnavatelů do března příštího roku povinna zřídit oznamovací systém. Co všechno bude muset systém splňovat a jaké další povinnosti a sankce zákon přinese?

Cílem návrhu zákona je zajistit ochranu oznamovatelů a zároveň zvýšit šance na odhalování protiprávní činnosti při výkonu pracovní nebo obdobné činnosti. Ucelená právní úprava ochrany oznamovatelů v České republice dlouhodobě chybí, a to přesto, že návrhů již existovalo několik. Současný se od nich odlišuje v tom, že představuje povinnou transpozici směrnice Evropské unie, která členskými státy ukládá povinnost přijmout příslušnou úpravu do 17. prosince letošního roku.

Oznamování

Návrh zákona zavádí jednotlivé pojmy související s oznamováním protiprávního jednání a dopadá na soukromou i veřejnou sféru. Samotné oznámení definuje velmi široce. Návrh umožňuje oznamovat nejen protiprávní jednání v oblastech upravených směrnicí (například oblast finančních trhů; ochrany spotřebitele; nebo zadávání veřejných zakázek), ale i ve všech dalších oblastech za předpokladu, že porušení dosáhne intenzity přestupku nebo trestného činu.

O spáchání protiprávního jednání se oznamovatel musí dozvědět v souvislosti s prací nebo jinou obdobnou čin-

ností. Podle návrhu zákona bude možné oznamovat i ta protiprávní jednání, ke kterým došlo mimo rámec pracovní doby a místo výkonu práce, je-li dána souvislost s prací, např. při komunikaci s kolegy na vánočním večírku apod.

Zákaz odvetných opatření a právo na přiměřené zadostiučinění

Podání oznámení často v praxi brání strach z pomsty, která by mohla následovat. Návrh zákona postih oznamovatele a dalších chráněných osob (například pomocníků oznamovatele nebo osoby blízké) výslovně zakazuje, a to jak ze strany zaměstnavatele, tak i dalších osob, u kterých bude zachován pracovní kontext (například zákazník, obchodních partnerů a spolupracovníků). Mezi příkladný výčet zakázaných odvetných opatření zákonodárce zařadil například rozvázání pracovního poměru, neprodloužení pracovního poměru na dobu určitou, uložení kárného opatření nebo kázeňského trestu, snížení mzdy, platu nebo odměny, nepřiznání osobního příplatku nebo třeba neumožnění odborného rozvoje. Za porušení zákazu odvetných opatření může být uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

Ministerstvo spravedlnosti do návrhu rovněž doplnilo právo oznamo-

vatele a dalších osob na přiměřené zadostiučinění. Oznamovatel se může domáhat náhrady nemajetkové újmy od osoby, která odvetné opatření způsobila.

Vnitřní oznamovací systém

Jak již bylo avizováno, návrh zákona zavádí povinnost vytvořit vnitřní oznamovací systém a postupy pro oznamování a zkoumání důvodnosti oznámení. Vytvořit tento systém jsou povinni všichni zaměstnavatelé zaměstnávající více než 25 zaměstnanců nebo všichni veřejní zadavatelé podle zákona o zadávání veřejných zakázek, s výjimkou obcí do 5 000 obyvatel, které nejsou obcemi s rozšířenou působností. Mezi dalšími povinnými subjekty jsou mimo jiné i zaměstnavatelé vykonávající činnost ve vyjmenovaných specifických oblastech, jako je například oblast civilního letectví, námořní dopravy nebo pojištění nebo zajištění.

Zaměstnavatel, na kterého dopadá výše uvedená povinnost, určí příslušnou osobu, která musí být bezúhonná, zletilá a plně svéprávná. Příslušná osoba nemusí být v pracovněprávním vztahu k zaměstnavateli, avšak musí při výkonu své činnosti postupovat nestranně. Rozsah oprávnění příslušné

osoby a povinnosti součinnosti dotčených zaměstnanců by měly být upraveny ve vnitřním předpisu zaměstnavatele.

Vnitřní systém musí umožňovat podání oznámení písemně, ústně i osobně. Oznamovatel musí být do 7 dní vyzvolněn o přijetí oznámení, příslušná osoba následně posoudí důvodnost oznámení a navrhne opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu. Za porušení hrozí pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

Zákon upravuje i tzv. externí oznamovací kanál – ministerstvo spravedlnosti, které musí splňovat všechny podmínky stanovené návrhem zákona. S oznámením se však lze obrátit i na orgány činné v trestním řízení a na jiné orgány příslušné podle jiných právních předpisů. I v tomto případě mají oznamovatelé právo na ochranu dle zákona o ochraně oznamovatelů.

Projednání návrhu

Vedle vládního návrhu zákona byl sněmovně předložen, již v červenci loňského roku, poslanecký návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který však byl nakonec v prvním čtení zamítnut.

Vládní návrh zákona byl postoupen do druhého čtení, uvidíme, jak to s ním bude dál. /